

Verduurzaming van de visvangst door besparing op brandstof

Vissers zijn op zoek naar innovaties die de visserij verduurzamen. Nieuwe methoden als de sumwing en het outriggen leiden niet alleen tot brandstofbesparing maar zijn ook minder schadelijk voor het bodemleven.

De Nederlandse Noordzeevisserij zit in zwaar weer. Voor de traditionele boomkorvisserij is geen toekomst meer, zo constateerde de Task Force Duurzame Noordzeevisserij in 2006. Dit komt onder meer door de sterk gestegen olieprijs, afnemende vangstmogelijkheden en veranderende eisen en verwachtingen vanuit de maatschappij. De vloot moet dan ook op zeer korte termijn flexibeler en minder gespecialiseerd vissen vangen, waardoor er minder bijvangst is. Volgens de Task Force is het nodig om tegelijk kosten te besparen, de opbrengst te verhogen en de ecologische impact van het vissen te verminderen. Deze zware conclusies hebben de vissers aangezet tot actie. Samen met onderzoekers en andere partijen richten zij zich in eerste instantie op het verminderen van de brandstofkosten; dat levert voor de vissers zelf het meeste op. De 'sumwing' en het 'outriggen' zijn manieren om brandstoffen te besparen.

>> Sumwing voor garnalen en tong

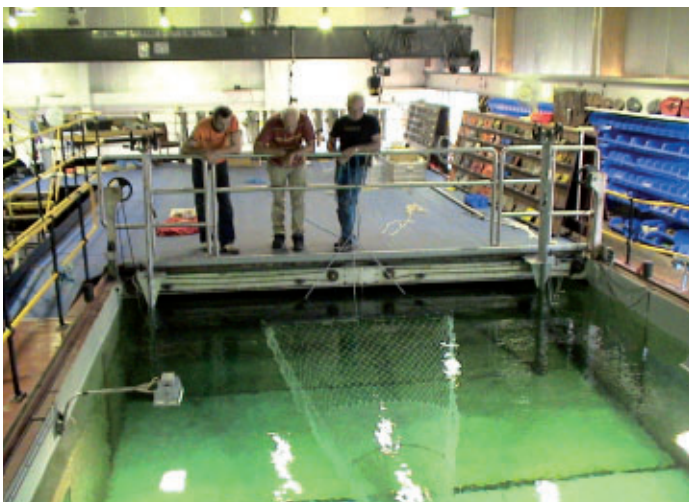
De sumwing is een nieuwe, energiezuinigere versie van de boomkor, ontwikkeld door drie Texelse vissers en technicus Harmen Klein Woolthuis. Eén van de vissers, Jaap van de Vis van de Texel 36, dacht al een tijdje na over hoe hij het brandstofgebruik van zijn boot

voor het vissen op tong kon verlagen. De gebruikelijke boomkor bestaat uit een grote metalen buis die over de grond sleept. De buis is nodig om het net ertussen open te houden, maar geeft tegelijkertijd veel weerstand. Daardoor kost de boomkor veel brandstof en veroorzaakt het bodemberoering. Van de Vis legde het probleem voor aan Klein Woolthuis.

De technicus kwam al snel op het idee om de buis van de boomkor te vervangen door een flexibele vleugel en deze te laten sturen door de zeebodem. De gestuurde vleugel betekent minder weerstand en dus ook minder brandstofverbruik. Bovendien is er nauwelijks beroering meer van de bodem wat mogelijk de schadelijke ecologische impact verkleint.

>> Sleutelen

Klein Woolthuis begon op Texel te sleutelen in de schuur van Van de Vis, samen met de visser en twee enthousiast geraakte collega's. 'Zij sturen mij bij, zijn enthousiast en geloven er echt in', aldus Klein Woolthuis. 'Zij hebben de praktijkkennis en zijn bereid de flexibele vleugel uit te proberen.' Eerst werd prototype getest in een laboratorium in Engeland en later in Frankrijk. Het gaf goede resultaten. Daarna kwam er een exemplaar op praktijkschaal die

getest werd met een kotter. Verschillende aanpassingen volgden, maar de basis was goed: het lukte om zo'n vijftien procent brandstof te besparen, bleek uit een verkennend onderzoek, begeleidt door Wageningen UR.

Al zijn de resultaten tot nu toe veelbelovend, klaar is het ontwerp nog niet. Klein Woolthuis heeft nog een aantal ideeën om meer brandstof te besparen, bijvoorbeeld door kleine aanpassingen aan de vorm. Ook wil hij de sumwing graag combineren met elektrisch vissen, waarbij met stroomdraden de vissen opgestuwd worden. Maar dit vergt de bouw van nieuwe prototypes en opnieuw varen. Een subsidieaanvraag hiervoor loopt bij het Visserij Innovatie Platform. Ondertussen wordt de technicus regelmatig gebeld door vissers die willen weten wanneer de sumwing klaar is. 'Ze staan echt te trappelen. Een besparing van vijftien procent brandstof is veel.'

>> Outriggen voor schol

Een ander alternatief voor de boomkor is outriggen. Hierbij wordt er uit elk van de twee gieken gevist met een vistuig (zie tekening). In de zomer van 2006 begonnen vier schepen met outriggen als experiment. Eén van de experimenterende vissers is Cees van de Berg. 'Deze manier van vissen is niet nieuw. In België zijn al proeven gedaan en ook de visserij op kreeft werkt er al mee. Wij wilden uitzoeken of je het ook in kan zetten voor schol en tong.' De vissers investeerden in het tuig en gingen er mee varen. De vissers gaven hun bevindingen continu aan elkaar door en maakten video-opnames en foto's om elkaar op de hoogte te houden van hun bevindingen. Twee vissers zijn doorgeshaan met outriggen. De besparing van brandstof is meer dan vijftig procent, zo is de ervaring van de vissers, die Wageningen UR hadden gevraagd hun bevindingen in een rapport weer te geven. Ook merkten ze dat met outriggen de kwaliteit van de schol beter is dan schol gevangen

met de boomkor. Dat komt doordat het vistuig met lagere snelheid wordt voortgetrokken en minder vuil bevat, waardoor de vis minder wordt 'gezandstraald'. Daarnaast is er minder impact op het bodemleven als de vissers het outrigtuig gebruiken om een deel van hun scholquotum op te vissen.

Toch kan outriggen de boomkor niet helemaal vervangen. Outriggen werkt alleen bij de vangst van schol en Noorse kreeftjes en alleen in de zomerperiode met niet te zwaar weer. Met de boomkor is de vangst aan tong, griet en tarbot groter. Vis gevangen met middelen die ecologisch meer verantwoord zijn, levert op de veiling niet meer op. Daarin werken de maatschappelijke organisaties ook tegen, merkt Van den Berg op: 'Ook al laat onderzoek zien dat de beroering van de bodem aantoonbaar minder is en dat we op een kwalitatief goede manier vangen, als schol in het rood blijft staan op de viswijzer, kunnen wij niet méér voor onze schol krijgen.' De viswijzer informeert de consument over welke vis duurzaam gevangen of gekweekt is (groen) en welke niet (rood). De vissers gaan ondertussen verder met hun experimenten. Outriggen is mogelijk ook geschikt te maken voor de vangst op tong, als de vissers het outrigtuig verder aanpassen. Een subsidieaanvraag daarvoor loopt.

>> Steun van LNV

De visserijsector staat niet alleen in de opgave om de visserij te verduurzamen. Zo heeft het ministerie van LNV geld beschikbaar gesteld om kenniskringen van vissers te ondersteunen. Wageningen UR gaat de vissers ondersteunen bij onderzoek dat zij zelf willen starten. LNV heeft hiervoor zes miljoen euro gereserveerd. Dit geld maakt deel uit van het totaalpakket van 140 miljoen euro aan nationale en Europese middelen die voor de periode van 2007 tot 2013 beschikbaar is gesteld voor de Nederlandse visserij.

